

Frogn MDG

Valgprogram 2023 - 2027

Innhold

Innhold	2
Derfor bør du stemme MDG i år!	2
Gode grønne by- og boligområder for alle.	4
Areal - en ikke fornybar ressurs	4
Boliger for alle	6
Nærnatur for alle	6
Sentrumsutvikling - Gamle Drøbak	7
Nordre Frogn - en del av både Frogn og Nesodden	8
En klimasmart by	8
Samferdsel og bærekraftig transport	9
Samfunn og helse - det handler om livskvalitet	10
Trygg oppvekst, for trygge individer	12
Kultur, mangfold og frivillighet	13
Et mangfoldig og framtidsrettet næringsliv	16
Kunnskaps- og kulturbedrifter	16
Landbruk	17
Handel og tjenester	18
Naturvern og sikring av biologisk mangfold	18
Avfall og ressurser	21
Klima og energi	22
Kommunal organisering og forvaltning	23
En helsefremmende arbeidsplass	23
Regionalt samarbeid	24
Foran med et godt eksempel innen bærekraft	24
Medvirkning	25

Derfor bør du stemme MDG i år!

Miljøpartiet De Grønne jobber for et medmenneskelig samfunn innenfor jordens tålegrenser. Vi vil ta vare på det enkelte menneske, vårt livsmiljø og naturmangfoldet. Vår politikk bygger på et positivt menneskesyn, og en oppfatning av at vi sammen kan skape et bærekraftig samfunn med høy livskvalitet, mangfoldige fellesskap og muligheter for alle.

Samfunnet har flere gjenstridige utfordringer som vi må håndtere i fellesskap. Et grenseoverskridende forbruk gir oss stadig mer alvorlige klimaendringer og tap av natur. Klimagassutslippene må kuttes, samtidig som vi må forberede oss

på klimaendringene vi vet kommer. Vi må stanse naturødeleggelsene og sette i gang et arbeid for å restaurere leveområdene til truede arter, og sikre oss alle et sunt livsmiljø.

I tillegg må vi gjøre noe med de store sosiale og økonomiske forskjellene i samfunnet. Alle må ha muligheter for å delta i samfunnet og finne meningsfulle arenaer for mestring og sosialt liv. En framtidsretta samfunnsutvikling er tuftet på kreativitet, mangfold og toleranse. Alle må få delta på skolen, i yrkeslivet og i lokalsamfunnet. Alle skal kunne ha en meningsfull fritid der de får pleie sine hobbyer og lidenskaper.

Vi vil støtte dem som har ideer og pågangsmot til å skape nye, grønne arbeidsplasser. Vi vil også stå opp for dem som ikke har en stemme. Vi vil gi byene og bygdene tilbake til menneskene, verne naturen og sikre ville dyrs rett til å leve i den. Frogn kommune skal kutte klimagassutslipp, bruke og gjenbruke ressurser bedre, og skape gode bomiljøer med miljøvennlig transport.

[bilde av lokallag kommer her - ikke mer enn 1 MB - vi venter på godvær for bilde :)]

Gode grønne by- og boligområder for alle

I pressområdene rundt hovedstaden er en gjennomtenkt bolig- og arealutvikling avgjørende for å sikre et medmenneskelig samfunn med nok boliger for alle innenfor klodens tålegrenser. Hvor og hvordan vi utvikler byen, bygda og boligområdene våre skaper grunnlaget for de fleste andre områder i lokalpolitikken - alt fra skole og omsorg til folkehelse, næringsutvikling og innovasjon.

Bærekraftige bomiljøer handler om å sikre riktig samspill mellom bruk av areal, transport og menneskelig aktivitet. Et godt samspill krever god og langsiktig planlegging og bevisst tilrettelegging. Miljøpartiet De Grønne satser på lokal kollektivtrafikk, trygge gang- og sykkelveier, nærsentre, miljøvennlig bygging, gode felles uterom og vern av både marka og nærnatur.

Areal - en ikke fornybar ressurs

Den vedtatte Byutviklingsplanen for Seiersten, Ullerud og Dyrløkke legger til rette for et større bolig mangfold med god kollektivdekning og bruk av gang/sykkel til daglige gjøremål. Den sikrer muligheter for bærekraftig befolkningsvekst og byutvikling. Kommunen må fortsatt være en aktiv planlegger med god innbyggerdialog for å sikre en grønn transformasjon av Ullerudsletta.

Spredt bebyggelse beslaglegger store arealer og gir høy bilbruk med støy og forurensning. Det gjør det også vanligvis mer kostbart å drive kommunale tjenester som eldreomsorg og skole. For å forhindre unødvendig arealbruk og legge til rette for mest mulig miljøvennlige transportløsninger vil vi prioritere transformasjon av allerede bebygde næringsområder samt forsiktig fortetting i eksisterende boligområder. Bevaring, etablering og restaurering av grønne lunger innenfor bebyggelsen er en viktig del i dette.

Plan- og byggesaksbehandling i Frogn er krevende. Regionen vår opplever sterkt utbyggingspress samtidig som vi forvalter viktige historiske kulturmiljøer, en lang strandsone, noen av landets beste landbruksarealer og naturområder med stor verdi både for friluftsliv og naturmangfold lokalt, regionalt og nasjonalt. Ved å satse på modernisering og transformasjon av allerede nedbygde områder, – som for eksempel Ullerudsletta, – vil vi klare å kombinere befolkningsvekst med bevaring av naturmangfold, friluftsområder og de andre kvalitetene som gjør Frogn til et godt og bærekraftig sted å bo.

Frogn MDG vil:

- At prinsippet om arealnøytralitet legges til grunn for kommunens arealpolitikk. Det innebærer gjenbruk og fortetting av arealer som allerede er utsatt for menneskelige inngrep, stans av naturtapet og gjenoppbygging av en rik, robust og mangfoldig natur.
- Få til en ny attraktiv byggate langs Ullerudsletta med mange flere innbyggere i Frogn.

- Lette presset mot Gamle Drøbak som utviklingsområde og bidra til bevaring av nasjonale verneverdier.
- Øke muligheter for å gå, sykle og bruke kollektivtransport på en trygg og effektiv måte.
- At all byplanlegging og beredskapsplanlegging tar hensyn til et mer ekstremt vær, for eksempel gjennom brannsikringstiltak i den tørkeutsatte skogen langs fjorden og etablering av trygge flomveier.
- Innføre minstekrav til såkalt blå-grønn faktor ved arealplanlegging for å sikre at blå og grønne verdier som overvannshåndtering og vegetasjon sikres eller forsterkes ved fortetting.
- Prioritere god planlegging på overordnet nivå og være restriktiv til dispensasjoner i enkeltsaker.
- At sentrum skal være et levende område året rundt med balanse mellom boende, service og næring.
- Sikre overordnet planlegging og håndheving av vedtatte planbestemmelser ved eventuell fortetting i etablerte boligområder. Dette for å reduserer konflikter, saksbehandlingstid og sikre fremtidsrettede løsninger for vann, vei og avløp.
- At kommunen samarbeider - og ikke konkurrerer - med andre kommuner og regioner om arealplanleggingen. Gjennom samarbeid søker vi å
  - skape et samlet utbyggingsmønster som minimerer transportbehovene, øker grunnlaget for regional kollektivtransport, og styrker lokalt og regionalt næringsliv.
  - sikre beskyttelse av viktige naturområder.
  - sikre at utbygging og fortetting utføres med høye krav til god samfunnsutvikling.
- Trekke tilbake områdeplanen for Kolstad så snart som mulig (etter hva som er mulig i henhold til inngåtte utbyggingsavtaler).
- Revurdere reguleringsplaner som ikke er realisert på Måna og Holt.
- Ikke tillate nedbygging av myr og skog på organisk jord.
- Bruke rekkefølgekrav eller andre egnede virkemidler i arealpolitikken for å sikre at vegetasjon ikke fjernes eller at andre inngripende tiltak i natur gjøres før byggetillatelse er gitt.
- Ved utbygging som kan berøre sjøområder og vannmiljø, påse at konsekvensene for sjøliv og vannmiljø belyses og at negative konsekvenser for disse unngås.
- Jobbe for at problematikken rundt lysforurensning tas hensyn til ved all nybygging og også at lysforurensning i dagens offentlige uterom, på sikt byttes ut med mindre miljøskadelige løsninger.
- Påse at gamle stiforbindelser og ferdselsveier holdes åpne i henhold til historisk bruk.
- Unngå etablering av nye arealkrevende handels- og logistikkentre langs Oslofjordforbindelsen og Frogmarka.

Boliger for alle

Med nærhet til fjorden, en koselig gammel by og marka er Frogn en attraktiv kommune å bo i. Men boligsammensetningen i vår kommune er dårlig tilrettelagt for de demografiske endringene som kommer. Mange ønsker å bo i lettstelte leiligheter med god tilgang til både handel, tjenester og kollektivtransport. Denne typen leiligheter er en mangelvare i Frogn. Ved å tilrettelegge for bygging av mindre boenheter og rimeligere eie- og leieleiligheter vil vi kunne gjøre det lettere for flere å finne en bolig som passer deres behov og livsfase.

Frogn MDG vil:

- Prioritere større variasjon i boligmassen og leilighetsstørrelser for å imøtekomme ulike behov og ønsker og for å ivareta hushold i alle størrelser og aldre.
- Ha aktiv kommunal boligplanlegging hvor vi prioriterer planer og områder for utbygging med sentrale, rimelige boliger med gode bokvaliteter.
- Støtte opp under at kommunen inngår avtaler med utbyggere om å tilby leiligheter for leie og kollektivt eie for de som av ulike grunner ikke ønsker å eie, studenter, og de som i dag ikke kommer inn på boligmarkedet.

Nærnatur for alle

Når vi satser på å bygge en ny bydel på Seiersten og Dyrlokke samt langs Ullerudsletta, blir det enda viktigere at vi sikrer nærnatur og de små grønne lungene i byen og i boligområder. Nærhet til natur er helsebringende. Vi må ta vare på eksisterende grønne lunges og 100-meterskoger, men også skape nye grønne rom når nye boligområder vokser frem. Dette vil sikre at alle har tilgang til natur, uansett alder, helsetilstand og hvor og hvordan vi bor. Gode grønnstrukturer i byen fungerer også som demper ved ekstremvær som for eksempel flom, som vil komme som følge av klimaendringer. Urbant landbruk gir også «byfolka» muligheter til å ta del i gleden av å dyrke egen mat, og i Frogn finnes det fortsatt uforløst potensiale for dette.

Frogn MDG vil:

- Sikre grønne lunges og grønne korridorer, spesielt i områder med mye utbygging. Opprinnelig vegetasjon skal ivaretas der hvor det finnes.
- Etablere flere grønne byrom som også bidrar til sikring mot ekstremvær og endret klima.
- Stimulere til andelslandbruk, parselhager, skolehager, takhager og lignende.
- At Brunskogen og andre «hundremeterskoger» bevares.
- At det fortsatt er stort fokus på vern av natur i Badeparken, for eksempel når det er fare for slitasje i forbindelse med større arrangementer.
- Ta mest mulig hensyn til fugleliv og hekketid ved arrangementer i Badeparken og i nærliggende strandsone.

- Motarbeide «snikprivatisering» i strandsonen, for eksempel ulovlige gjerder eller oppsett av lignende strukturer som strider mot allemannsretten.
- Informere bedre om hva som er lov eller ikke lov i strandsonen/vannkanten.
- At det skal tas hensyn til naboer med tanke på lys, utsikt og skjerming ved fortetting i eksisterende boligområder.
- Følge opp kommunens vedtatte lovlighetsstrategi.

Sentrumsutvikling - Gamle Drøbak

Drøbak sentrum skal fortsatt være en levende by hvor det er godt å bo og en opplevelse å være. Gamle Drøbak, Oscarsborg og de andre festningsverkene, akvariet og kulturscenene skaper mange muligheter for næringsutvikling gjennom handel, servering, konferanser, kultur og andre opplevelser. Vi som bor her får nyte av et langt større og mangfoldig handels- og serveringstilbud enn tilsvarende kommuner uten turistattraksjoner.

Det er viktig at kommunen legger til rette for funksjonsblanding, det vil si at det er tilstrekkelig med areal til både næring og bolig i sentrum. Det er også viktig å ha tilstrekkelig næringsareal i sentrum for at næringsaktivitet der fortsatt kan vokse og utvikle seg.

Frogn MDG vil:

- Bevare Gamle Drøbaks identitet som sjarmerende, historisk småhusbebyggelse hvor vi tar vare på de kulturhistoriske verdiene og skaper forutsigbarhet for innbyggere og utbyggere.
- Satse på flere effektive kollektive tilbringertjenester til Drøbak sentrum.
- At utbygging eller bruksendring må skje med respekt for omkringliggende historisk bebyggelse.
- Se på Bankløkka potensiale som grønn aktivitets- og møteplass for barn og folk i alle aldre.
- At vern skjer gjennom bruk. Det må derfor gjøres tydelig hvordan bygninger og uterom kan endres basert på hvilken funksjon de skal ha. Men også med hensyn til sikkerhet, miljø, energi og andre krav.
- At Gamle Drøbak, gjennom samarbeid mellom private og kommune, får flere grønne offentlige rom.
- Være restriktiv til omgjøring av næringslokaler til bolig i Drøbak sentrum.
- Legge til rette for mer forskning-, undervisning og konferansevirksomhet i Drøbak sentrum gjennom samarbeid mellom kommunen, næringsliv og Universitetet i Oslo.
- Minske gjennomgangstrafikken i Drøbak sentrum til fordel for en trygg og hyggelig opplevelse for fotgjengere, barnefamilier og syklende

Nordre Frogn - en del av både Frogn og Nesodden

Ikke alle vil, skal eller kan bo i byer. Bærekraftige bygder er viktig for å sikre et mangfold av boformer. Det er et tverrpolitisk mål om et levende og stabilt lokalsamfunn på Dal, og MDG er positive til en moderat utbygging rundt Dal skole.

Videreutvikling av et godt, bærekraftig bomiljø på Dal krever nært samarbeid med Nesodden og evne til å tenke både lokalt og regionalt. Det er her Frogn bør satse på såkalt vedlikeholdsvekst, det vil si moderat vekst utenfor tettsteder med sikte på å utvikle levedyktige lokalsamfunn. Dette kan vi gjøre ved å støtte opp under den vedtatte kommunedelplanen for Nordre Frogn, samtidig som vi beholder et bevisst forhold til de utfordringer det er å bygge i og i nærheten av viktige naturområder og kulturlandskap. Vi vil sikre at bestemmelser vedrørende estetikk, landskap, naturmiljø, grønnstruktur, kulturminner, kulturmiljø samt friluftsliv blir respektert.

MDG ønsker at utvikling i Nordre Frogn blir et godt eksempel på hvordan utbygging og fortetting i landlige områder kan gjøres på en skånsom måte som skaper grunnlag for et godt bygdeliv – samtidig som kvaliteter som godt bevarte grøntområder, kulturminner og dyreliv bevares i størst mulig grad.

Frogn MDG vil:

- At Dal får et bedre kollektivtilbud med direktelinjer til et av regionens bysentra
- Jobbe for "stillesoner og "hjertesoner" innenfor utviklingsområdet for å ivareta natur og kulturverdier og sikre grønn utbygging med gode naturopplevelser.
- Gode naturopplevelser innebærer også et robust dyreliv. Det er viktig å sikre vilt-traséer og biologisk mangfold i utviklingsområdet, bl.a. for fuglelivet, da gode naturopplevelser innebærer også et robust dyreliv..
- Jobbe for en identitetsskapende og -bevarende utbygging sterkt knyttet til barn og unges behov
- Sikre god innbyggerdialog omkring utviklingen rundt Dal.
- Sikre strømforsyning ved naturkatastrofer og forebygge hyppige og langvarige strømstans.
- Utbedre veinettet for trygg og sikker ferdsel for myke trafikanter og syklister, og at det tilrettelegges for gangveier og sykkelstier i bebodde områder.

En klimasmart by

I tider med klimaforandring vil kommunen bli utsatt for mer ekstremt vær, ikke minst når det gjelder nedbør og vind. Det samfunn vi planlegger og bygger i dag, vil kunne ha vidtgående konsekvenser for lokalsamfunnet også om 100 år. Frogn kommune må være beredt til å møte miljøkriser, fremtidige klimautfordringer inkludert. Dette innebærer blant annet oppdatert kunnskap om mulige utfordringer, som for eksempel brannsikring av trehus og overvannshåndtering, men også bærekraftige og klimavennlige forskrifter for ny utbygging.

Frogn MDG vil

- At det rettes mer oppmerksomhet på og gis bedre informasjon om behov for klimatilpasning av bygg og infrastruktur.
- At miljøtilpasning av bygninger, også innenfor vernesonen, må gjøres enklere. Verneforeningen, Næringsråd og andre foreninger er viktige samarbeidspartnere i et slikt arbeid.
- Stille krav om grønne tak, solcellepaneler eller lignende på nye bygg/hus eller større ombygginger hvor det er hensiktsmessig.
- Ha bedre energistyring i kommunale formålsbygg.
- Utrede alternativ bruk av overflødig skolearealer og arealer i andre formålsbygg.

Samferdsel og bærekraftig transport

Vi lever i en kommune hvor de fleste er blitt avhengige av å bruke bilen. MDG mener det er viktig at vi jobber for løsninger som ikke resulterer i økt bilavhengighet. Ingen reisemåte er så enkel, helsebringende og miljøvennlig som å gå eller å sykle. Å gjøre det attraktivt og enkelt å sykle og gå, dreier seg både om avstander, trivsel og trygghet. Vi vil ta gatene tilbake i bolig- og sentrumsområder, slik at vi får en trivelig og lett tilgjengelig by for alle.

For å sikre god dekning og utnyttelse av kollektivtransport kreves fortetting rundt knutepunkt. Det må være et mål om bedre og direkte forbindelser til sentra i Follokommunene, og en arealplanlegging som gjør dette mulig. De Grønne vil prioritere et sammenhengende nett av sykkelveier som gjør det mulig å sykle mellom tettsteder i Frogn og nabokommunene.

MDG vil jobbe for en attraktiv lokal kollektivtrafikk og vil fortsette arbeidet med å se på muligheter for elektrisk, og kanskje førerløs, shuttlebusstrafikk. Det må også jobbes for bedre holdeplasser, bedre ruter og lettere tilgjengelig informasjon. I umiddelbar nærhet til kollektivknutepunkter skal det være gode, sikre sykkelstativer under tak. For Nordre Frogn er det viktig at det finnes direkte forbindelser til et regionalt servicesenter og at det utvikles gode kollektivløsninger for hele området, særlig med tanke på trygg reisevei for barn og ungdom.

Kollektivtrafikken må støtte både pendlere og turister og være et reelt alternativ for barn og eldre på vei til og fra aktiviteter. Parkeringsplasser for både pendlere (pendlerparkering) og de som besøker Drøbak (innfartsparkering) kan være aktuelle som en del av en helhetlig løsning som oppfyller de overordnede mål om minsket lokal trafikkbelastning.

Frogn MDG vil:

- At det utarbeides en helhetlig transportplan for kommunen som dekker transportbehovet på en minst mulig miljøskadelig måte.
- Lage planer for å få flest mulig til å gå, sykle og kjøre kollektivt.
- At kollektivtilbudet på Dal stadig utvikles og forbedres.
- Jobbe for at fjorden kan brukes som transportmiddel når teknologien tillater det med tanke på elektriske ferger.
- At det skal stilles krav, og prioriteres areal, til bildelingskollektiv i områder hvor det ikke er planer om, eller mulig å få til, god kollektivdekning.
- At det ved etablering av nye boligområder stilles krav til maksimalt antall parkeringsplasser per boenhet. Parkering skal som en hovedregel planlegges utenfor boligområdene til fordel for mest mulig grønne områder i nærheten av boligene.
- At sykkelveier til skoler og andre fritidslokaler skal ha veibelysning.
- At ingen skolevei uten fortau skal ha fartsgrense over 30 km/t.
- Etablere gode løsninger for sykkelparkering med høy sikkerhet i sentrum og ved Dyrløkke.
- Sikre godt vedlikehold av gang og sykkelveier vinterstid.
- Sammen med de andre kommunene i Follo legge en strategi og jobbe for gode sykkelløsninger i Follo. Målet skal være å understøtte sykkel og el-sykkel som transportmiddel og fremme bedre helse, levende lokalmiljøer, lokal turisme og næringsliv.
- At de gamle innfartsveiene til Drøbak blir
- klassifisert som miljøgater der hensynet til gående, syklende og utrykninger prioriteres høyere enn gjennomfart med privatbil.
- Gjennomføre prøveordninger med gatetorg/ gateservering og med shuttlebuss fra Seiersten gjennom turistsesongene med sikte på å et tryggere og triveligere bysentrum.

Samfunn og helse - det handler om livskvalitet

Miljøpartiet de Grønne ønsker et lokalsamfunn hvor alle kan bidra og ta ansvar utfra egne forutsetninger og evner. Vi tror at det å kunne bidra og ha klare plikter og rettigheter samt det å være en del av en større helhet i samfunnet er viktig for både individet og for fellesskapet.

Vi påvirkes av og påvirker selv samfunnet. Vår livskvalitet er knyttet til oppvekstvilkår, utdanning, fysisk aktivitet, inntekt, arbeidsmiljø, bolig, tilhørighet, involvering, trivsel, sosial støtte, mestring, mening, miljø, klima og helse. Kropp og psyke henger uløselig sammen. Sykdom og utfordringer er en del av livet. Mye kan forebygges og behandles, og med støtte, aksept og tilrettelegging er det mulig for mennesker å leve godt også med det som ikke lar seg kurere.

Vi vil jobbe for et varmt samfunn med sosiale nettverk og aktiviteter på tvers av generasjoner. Vi ønsker større fokus på samspill mellom ulike livsfaser og å tilrettelegge for aktiviteter som binder generasjoner sammen. Barn og ungdom har behov for mer voksenkontakt. Foreldre strever med «tidsklemma». Eldre lider av ensomhet og følelsen av ikke å være nødvendige i dagens samfunn.

De eldre i Frogn er en viktig ressurs for lokalsamfunnet. Med flere eldre i kommunen vår er det avgjørende at kommunen klarer å ivareta den ressursen de eldre er. Eldre med fysiske eller psykiske utfordringer må få hjelp tilpasset sitt behov, men også mulighet til å bidra med det de kan.

Miljøpartiet de Grønne ser helsepolitikken i sammenheng med andre politikkområder. Vi mener kommunen har et ansvar for å bidra til en følelse av fellesskap og inkludering og at dette innvirker positivt både på mental og fysisk helse.

Vi vil sette pasienter og brukere av helsetjenester i sentrum og sikre behandling tilpasset individets behov for å oppnå størst mulig livskvalitet. Forebygging, rehabilitering og bedre kunnskap om mestring av egen sykdom er viktige stikkord.

Miljøpartiet de Grønne jobber for en god og verdig omsorg for alle pleietrengende, uansett alder og uansett om vedkommende bor i egen bolig, i et bofellesskap eller på institusjon. Vi ønsker å styrke avlastnings- og støttetilbud for pårørende til mennesker med demenssykdom og andre tilstander som medfører stor omsorgsbelastning for pårørende.

Likestilling handler om mer enn kjønn. Likestilling handler om å inkludere alle i samfunnet inn i hverdagsliv og arbeidsliv slik at hver enkelt har mulighet til å leve trygge, varierte og meningsfulle liv uavhengig av kjønn, seksualitet, kjønnsidentitet eller fysiske egenskaper. Et samfunn hvor flest mulig lever trygge liv, uten frykt for å bevege seg eller ytre seg i det offentlige rom, er et bedre samfunn for alle.

Frogn MDG vil

- At Frogn kommune søker tilgjengelige tilskudd for økt rekruttering av sykepleiere og helsefagarbeidere.
- At kommunen deltar i interkommunale nettverk for utviklings- og forskningsprosjekter innen folkehelse, og søknader om forskningsmidler som kan styrke omsorgen og gjøre arbeidsplassene enda mer attraktive.
- Støtte opp om frivillige og ideelle aktører som gir verdifulle bidrag til omsorg og aktivitetstilbud for eldre og pleietrengende.
- Sikre interkommunalt samarbeid om dagaktivitetsplasser.
- Sikre at kommunen jevnlig følger opp og kartlegger, forebygger og behandler underernæring hos syke og eldre i institusjoner og hjemmebaserte tjenester.
- Sikre stabilitet i bemanning innen eldreomsorg.
- I større grad tilby velferdstiltak hvor natur er en viktig del, for eksempel gjennom dyreassistert terapi, drive hagearbeid og tilby tilrettelagte aktiviteter på gårdsbruk.

- Styrke ansattes posisjon i kommunehelsetjenesten med større stillingsprosjekter for de som ønsker det, samt tilby videreutdanninger og opplæring.
- Sørge for at rusrelaterte tjenester og tilbud i kommunen jobber forskningsbasert med behandling av rusproblemer.
- Legge vekt på aktiviserende tiltak framfor passiviserende innenfor psykososialt arbeid, for eksempel ved å arbeide etter Fontenehusmodellen.
- Tilrettelegge bedre for at folk kan bidra i frivillig arbeid, også når de opplever helseutfordringer og/eller er uten jobb.

Trygg oppvekst, for trygge individer

Vi ønsker en helhetlig og bærekraftig skole som legger til rette for at elevene får utvikle seg til nysgjerrige, kritisk tenkende og gode mennesker. Vi ønsker en skolehverdag som skaper kreative og trygge elever. Dette tror vi er viktig for elevenes motivasjon og lyst til å ta vare på demokratiet og bli med å bygge et bærekraftig samfunn. Det gjøres allerede mye bra i kommunen vår, og dette arbeidet ønsker vi støtte videre.

Barnehagen skal være en arena for lek og sosial trening. Empati, språkutvikling og læring skal utvikles gjennom lek og gode rollemodeller. Vi ønsker mindre bruk av ufaglærte i barnehagen da mye av barnas livsgrunnlag legges her.

Mange synes skolehverdagen er vanskelig, og læreren må ha tid til å se sine elever. Tilstrekkelig lærertetthet er derfor viktig da vi tror læreren er den som best kan tilrettelegge hverdagen og behovet til den enkelte elev.

Med de demografiske endringene som er i gang og de økonomiske rammene som kommunene må forholde seg til, søker vi å bidra til en åpen og konstruktiv dialog for å sikre et godt læringsmiljø og sterke fagmiljøer for alle barn og lærere i Frogn nå og også i fremtiden.

Miljøpartiet de Grønne mener at vi gjennom å tilrettelegge for hele familien også skaper gode vilkår for våre barn. Vi må etterstrebe å finne løsninger som i større grad dekker både foreldres og barns reelle behov, for eksempel ved i størst mulig grad å ha aktiviteter rett etter skoletid, i tilknytning til skole og med mest mulig sambruk av lokaler og arealer. Ved å bidra til kunnskap om å ta bærekraftige valg, som bytteordninger, panteordninger og subsidiert støtte for å velge gjenbruk kontra å kjøpe nytt, vil det bli mindre fokus på materielle behov som skaper skjevfordeling og classeskille i et samfunn. Dette vil bidra til å bekjempe barnefattigdom og bekjempe de store forskjellene.

Digitaliseringen av skolen stiller barna, lærerne og foreldrene overfor en rekke nye utfordringer. Frognskolen må være lydhøre og gjennomføre tiltak for å sikre god og bevisst

bruk av teknologi og rette opp problemer som oppstår underveis. Opplegg må tilpasses kontinuerlig basert på forskning knyttet til læring og teknologi.

Frogn MDG vil

- At barn og unge skal få større mulighet til variert opplæring som for eksempel kombinere teoretiske og praktiske oppgaver.
- Støtte mer læring ute i naturen i kombinasjon med fysisk aktivitet.
- At ungdomsrådet brukes mer aktivt for å forstå og avdekke utfordringer som ungdom opplever, og involveres i høring av viktige lokale saker.
- Gjennomføre en kartlegging og evaluering av bruk av skjermnett, bøker, digitale og analoge læremidler.
- Søke og formidle mer kunnskap om forskjeller i læring med bruk av ulike typer læremidler.
- Støtte opp rundt relasjons- og kommunikasjonskompetanse hos lærerne.
- At skole og barnehage tar mistanker om læringsforskjeller på alvor, og at barna tidlig får mulighet til å føle mestring ut fra egne forutsetninger.
- At skoler og barnehager i Frogn får arbeide med "Grønt Flagg" eller tilsvarende opplegg som kombinerer miljøpedagogikk og praksis.
- Innføre et tilbud innen koding (programmering) i skolen.
- Styrke kontakten mellom skolen og lokalsamfunnet ellers, blant annet ved at elevene får utføre samfunnsnyttige oppgaver som ledd i undervisningen.
- At barn og unge får mulighet til å jobbe med skolehager, gjerne i samarbeid med lokale bønder.
- Styrke undervisningen i seksualitet, grensesetting og normkritikk i grunnskolen.
- Støtte bredere digitale plattformer som kommunen kan bruke i møte med og for å nå ut til ungdommer.
- Bidra til en konstruktiv dialog for å sikre en forsvarlig og bærekraftig drift og best mulige forhold for elever, foreldre og ansatte i Frogn skolen.
- Jobbe for å utvikle aktivitetstilbud for elever på Dal skole som er i nærmiljøet slik at de kan komme seg til og fra selv med sykkel.
- Legge forholdene til rette for natteravnere og andre tiltak for å gjøre det uorganiserte ungdomslivet tryggere.

Kultur, mangfold og frivillighet

Miljøpartiet de Grønne i Frogn ønsker et mangfoldig og allsidig kulturliv i vår kommune. Kulturen stimulerer nysgjerrighet og kreativitet, som er viktige drivkrefter i samfunnet.

Kulturen er ett av Frogn's største fortrinn med mange aktive og kjente kunstnere. Deres aktiviteter danner grunnlag for næringsvirksomhet og arbeidsplasser for flere og bidrar til samhold og anerkjennelse av Drøbak som et levende lokalsamfunn.

Støtte til kulturaktiviteter i regi av kommersielle og frivillige er en viktig del av kommunens oppgaver. Det lokale næringslivet er viktig å trekke inn som samarbeidspartnere og sponsorer. Støtte til kommersielle aktører vil i hovedsak være å åpne for rimelig leie av kommunale arealer og bistand til å gjennomføre arrangementer på en mest mulig bærekraftig og trygg måte. Vi vil forsøke å øke støtten til frivillige organisasjoners drift og arrangementer.

Frogn kommune har en sterk kulturarv som det er viktig å videreformidle til nye generasjoner. Samtidig må det gis støtte til å utvikle nye, felles kulturaktiviteter, hvor også våre mange nye innvandrere kan bidra med sine kulturuttrykk og tradisjoner. Frivilligsentralen gjør et viktig arbeid på kulturområdet og må sikres gode arbeidsvilkår. Vi mener Kulturskolen må få et bredere tilbud for å fortsette sitt gode arbeid med å nå flest mulig barn, også barn med innvandrerbakgrunn.

Breddeidrett og friluftsliv gir et viktig bidrag til helse og tilhørighet for mange. Miljøpartiet de Grønne vil at kommunen skal bidra aktivt til å holde Frognmarka åpen og tilgjengelig for alle, også vinterstid, og at kysten og fjorden fortsatt er tilgjengelig for allmennheten. Det bør opprettes råd hvor ulike brukere av marka og kysten/fjorden blir hørt og hensyntatt. Som kystkommune er det viktig at det sikres gode svømmeferdigheter, bevissthet rundt sikkerhet i vannet og kompetanse innen vannlivredning i befolkningen.

Det er et stort mangfold og høy kvalitet i idrettslagene i kommunen. Det er viktig å tilrettelegge for bred deltakelse og engasjement i den organiserte idretten, samtidig som vi også tenker på balansen mellom idrettens behov for nye anlegg og arenaer og behovet for å ivareta natur og øvrig friluftsliv.

Folkebiblioteket er et viktig gratis tilbud og samlingssted i kommunen. Det er viktig at folkebiblioteket sikres gode vilkår for å videreutvikle tilbudet og kan fortsatt være attraktivt for innbyggerne som kilde til kunnskap, læring, kulturliv og inspirasjon.

Norge bør ta et medansvar for mennesker som flykter på grunn av kriser og ulevelige forhold i eget land. Vårt eget lokalsamfunn kan gjøre mye for å ta sin del av ansvaret. Frogn, som en ressurssterk kommune, bør bosette flere flyktninger og være en attraktiv kommune å bo i for mennesker med bakgrunn fra andre land. Vi mener det vil være positivt for kommunen å få en mer mangfoldig sammensetning av innbyggere som speiler den verden vi er en del av.

De Grønne mener det er viktig å skape et inkluderende samfunn som på en naturlig måte kan integrere mennesker fra ulike kulturer og ulike sosiale lag. Vi tror det skapes best ved deltagelse og ønsker lett tilgjengelige arenaer hvor mennesker med felles interesser møtes og bidrar utfra egne forutsetninger og ønsker. Frivillighet, kulturutøvelse og kultur- og naturopplevelser er viktige brikker i dette.

Frogn MDG vil:

- Videreutvikle BUA-tilbudet.
- Støtte frivillig arbeid og frivillige arrangementer i kultursektoren.
- Sikre at skoleelever og eldre i Frogn får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag gjennom "Den kulturelle skolesekken" og "Den kulturelle spaserstokken".
- Støtte tiltak som øker bruken av bibliotek blant ungdom.
- Støtte kulturprosjekter hvor innvandrere deltar med sine tradisjoner.
- Låne ut lokaler gratis til lokale foreninger.
- Sikre forutsigbare bevilgninger til frivillige organisasjoner som arbeider med helsemessige og sosiale utfordringer og frivillighetssentraler i alle kommuner.
- At kommunen skal ha gledesbringende, aktiviserende og inkluderende møteplasser som tiltrekker innbyggere på tvers av generasjoner og kulturer.
- At mer av kulturskolens aktiviteter får plass i Smia uten vederlag.
- At alle idrettsanlegg skal anlegges og driftes slik at de i minst mulig grad skader natur og biologisk mangfold.
- Gi rom for stille friluftsliv hvor naturen selv er den beste arenaen
- Ha en sammenhengende kyststi fra Lehmannsbrygga til Skiphelle.
- At kommunen sikrer at alle barn kan svømme før fylte 12 år.
- At det skal være et variert tilbud av svømmeopplæring i kommune, også for ungdommer og voksne.
- Jobbe for et tilbud med svømmeopplæring og vannlivredningskurs utendørs
- At kommunen skal ha hyppig tilsyn med anlegg som bruker gummigranulat og sikre at eksisterende løsninger hindrer spredning til natur. Samtidig skal kommunen følge med på utvikling av nye løsninger og gå over til mer miljøvennlige løsninger så raskt som mulig
- Støtte opp under revitalisering av nærmiljøanlegg uten å åpne opp for legging av mer kunstgress, plastdekker eller kunstis da dette med dagens tekniske løsninger ikke er bærekraftig.
- Støtte opp under mindre tiltak som rydding av skog til sykkelbaner og frisbeegolf der naturrestaurering ikke vil være vanskelig.
- Ikke åpne for større nasjonale, regionale og lokale idrettsanlegg som vil kreve nedbygging av Frognmarka.
- Styrke frivillige tiltak som Drøbaksvenn (Frogn frivilligsentral), Røde Kors-flyktningeguides, flerkulturelle møteplasser, og oppmuntre til samarbeid med frivillige organisasjoners arbeid med innvandrere og særlig innvandrerungdom.
- At kommunen hvert år tar imot flyktninger minst i henhold til IMDIs årlige anmodning og at kommunen er rask til å øke vedtak om bosetting når det er behov for det.
- At kommune tillater avtalt selvbosetting når flyktninger selv finner bolig i Frogn.

Et mangfoldig og framtidsrettet næringsliv

Næringslivet i Frogn er preget av handel og turisme, bygg- og anlegg og variert konsulentvirksomhet i liten skala. En stor del av Frogn's innbyggere arbeider utenfor egen kommune. Det er et sunnhetstegn som understreker at Frogn er godt integrert i et større, velfungerende arbeidsmarked. Likevel er det viktig at vi fortsetter å bygge på og utnytte fortrinn som vår kommune har i kraft av vår beliggenhet, historie, infrastruktur og kompetanse. Vi ønsker at næring, både i sentrum og i øvrige deler av kommunen, skal inngå i en helhet hvor miljø, økonomi og sosiale interesser blir ivaretatt på en balansert måte.

Frogn er i norsk sammenheng en viktig landbrukskommune. Jordbruksarealene i Frogn har svært høy kvalitet for produksjon av korn, gress, bær og grønnsaker, og det er få steder i Norge hvor disse kan dyrkes. Drøbak var og fortsatt er en by med omfattende marinbiologisk forskningsaktivitet. Det ligger store muligheter i å utvikle Drøbak som et kunnskapssenter for utvikling av nye bærekraftige næringer i skjæringspunktet mellom grønne og blå naturressurser.

Kunnskaps- og kulturbedrifter

MDG mener at kommunen framover bør jobbe mer med utvikling av mulighetene for små og mellomstore kunnskaps- og kulturbedrifter som drar nytte av innbyggernes høye utdanningsnivå, nærheten til ulike forsknings- og kunnskapsmiljøer i regionen samt kulturinteressen. I Frogn har vi allerede i dag viktige forskningsinstitusjoner som Universitet i Oslos marinbiologiske stasjon («Biologen») og NIVAs forskningsstasjon på Solbergstranda. Kombinert med nærheten til NMBU på Ås er vi godt posisjonert særlig i utviklingen av fremtidens økonomi basert på utnyttning og gjenbruk av lokale naturressurser.

Frogn MDG vil

- Styrke samarbeidet med, og legge til rette for etablering for småbedrifter i nærhet til forskningssenter og universitetsmiljø på Ås og i Frogn.
- Styrke Drøbaks identitet som nasjonalt og internasjonalt kunnskapssenter for bærekraftig forvaltning i skjæringspunktet mellom blå og grønne naturressurser.
- Legge til rette for at Drøbak sentrum kan utvikles som et annerledes konferansesenter med relevante kommunale lokaler på Sjøtorget, kinoen, den gamle gymsalen og andre lokaler fra private aktører.
- Støtte opp under etablering av kontorfelleskap eller «kontorhoteller» i Drøbak sentrum.
- Styrke Drøbaks rolle som kulturby i samarbeid med næringslivet og kulturlivet i Frogn.
- Styrke yrkesfaglige utdanninger lokalt og stimulere bedrifter til å ta imot lærlinger.
- Jobbe for at Drøbaks nye sentrumsområde fra gamle Drøbak, via Seiersten, Ullerud og Dyrløkke blir et attraktivt og levende område for kunnskaps- og servicebedrifter.

- Satse på å etablere en attraktiv næringsklynge for små bedrifter i det gamle og det nye sentrumsområdet.
- At Drøbak skal utvikles som året-rundt-destinasjon, med en tydelig grønn profil.
- Støtte opp under Drøbak som nærings-/kunnskapsklynge for bygningsvern i tilknytning til det nye senteret/verkstedet som planlegges på Follo museum.
- At fergene til Oscarsborg skal gå fra Sjøtorget i turistsesongene og kan gå fra Sundbrygga ellers i året.

Landbruk

Jordbrukslandskapet i Frogn gir gode levekår for mange planter og dyr, samtidig som det forsyner oss med mat og gir oss opplevelser. Kulturlandskapet i Frogn er også en del av helheten som gjør kommunen attraktiv som turistdestinasjon.

Vi skal ha et sterkt og aktivt jordbruk i Frogn fordi det er viktig for nasjonal matvaresikkerhet og lokalt arbeidsliv. Jordbruksarealene danner også viktige kulturlandskap. Vi må sørge for at de som forvalter landbruksarealer kan gjøre det på en måte som er bærekraftig både miljømessig og økonomisk.

Det er viktig at den dyrkede jorden ikke legges brakk. I samarbeid med næringen, landbrukskontoret og kommunen, må vi påse at utviklingen med færre bønder som leier mere jord, ikke fører til at jord går ut av produksjon.

Kommunens arealforvaltning må også ha bevissthet rundt å ta vare på skogen både som ressurs og verdifull naturressurs. Samarbeidet mellom grunneiere, kommunen og brukere om forvaltningen av Frognmarka må styrkes. Kommunen skal opptre på en måte som fremmer felles forståelse og demper konflikter mellom skogeiere og grupper som bruker skog og mark som natur- og rekreasjonsområder. Planer og gjennomføring av hogst må bli tydelig på prinsipper om grunneiers disposisjonsrett, men også plikter etter Naturmangfoldloven og ut ifra andre samfunnshensyn.

Frogn MDG vil

- Hilse utvikling av mer lokalt dirktesalg fra gårdene i Frogn velkommen.
- Støtte opp under initiativer som fremmer lokalmat og lokalmatprodusenter, eventuelt også som en del av satsinger innen turisme.
- Ha en nullvisjon for tap av matjord og hindre at jordbruksarealer går ut av aktiv produksjon

Handel og tjenester

I Frogn finnes det et mangfoldig tilbud av butikker og tjenester. Det meste som trenges til hverdagen er tilgjengelig i egen kommune, noe som bidrar til å redusere bilbruk og gjør Drøbak til et levende tettsted. De siste 15-20 årene har det utviklet seg en hensiktsmessig "arbeidsdeling" i handelsstanden med nisjebutikker og mesteparten av serveringsstedene i Gamle Drøbak og et større utvalg av butikker til hverdagshandel på Dyrløkke og langs Ullerudsletta.

Frogn MDG mener at det er viktig å fortsatt konsentrere handel og tjenester til disse to områdene for å sikre de positive effektene som oppstår når handel og tjenester er samlokalisert. Vi ønsker ikke å åpne for en økning i bilbasert handel på Måna eller andre steder utenfor tettstedene, med mulig unntak for lokale matbutikker i eller ved større boligområder.

Frogn MDG vil:

- Utvikle og støtte initiativ til å utvikle Gamle Drøbak som et bilfritt handelssentrum med vekt på store og trygge opplevelser for fastboende og tilreisende som kommer hit med buss, båt, diverse sykler og som fotgjenger.
- Si nei til utredninger og bygging av flere parkeringsplasser for tilreisende over og under bakken i sentrum av gamle Drøbak.
- Stadig forbedre løsninger for gang, sykkel og kollektivtransport til/fra og i Gamle Drøbak og på Dyrløkke slik at flere velge å bruke klimavennlige transportformer i hverdagen.

Naturvern og sikring av biologisk mangfold

Naturkrisen og den nylige inngåtte naturavtalen til FN tilsier at vi må verne langt større områder enn i dag, for å ta vare på og restaurere helhetlige økosystemer med robuste bestander av de artene av planter, dyr og annet liv som hører hjemme i norsk natur. Vern av store og sammenhengende naturområder er viktig i møte med både av denne krisen og av hensyn til klimakrisen.

Miljøpartiet de Grønne mener Frogn kommune har spesielt ansvar for å sikre leveområder for sårbare arter innenfor kommunegrensen. Frogn kommune må arbeide aktivt for å sikre mangfoldet, sammenhengende grøntområder og særlig beskytte rødlistede arter.

Frogn har relativt lite skog – særlig lite av sammenhengende skogområder - i forhold til jordbruksareal, vann og bebygde områder. Frognmarka er under betydelig press for nedbygging til næringsformål og utbygging for å tilrettelegge skogen for ulike brukergrupper. Daglig brukes marka av hundrevis av mennesker, men det er nå i dag vanskelig å finne områder uten forstyrrelser fra trafikk eller annen menneskelig aktivitet.

Miljøpartiet De Grønne vil fortsette arbeidet med å sikre en juridisk bindende markagrense for bevaring av biologisk mangfold, natur og friluftsliv sammen med omkringliggende kommuner og fylker.

Vannkvaliteten i kommunens vassdrag er dårlig. Blant annet på grunn av mangelfull rensing og utslipp av kloakk og avløpsvann, samt avrenning fra landbruksarealer der det brukes kunstgjødsel og sprøytemidler. I tillegg har kommunen et stort vedlikeholdsetterslep på infrastruktur innen rør- og ledningsnett.

Frogns kyst og sjøer er viktige friluft- og rekreasjonsområder for både innbyggere og turister. Det er viktig at områdene beholder sine naturkvaliteter og gir plass til mange ulike typer aktiviteter som ikke ødelegger for hverandre eller for biologisk mangfold.

Landbrukerne i Frogn har allerede satt i verk mange gode miljøtiltak for å redusere bruk av plantevernmidler og redusere avrenning til vassdrag. Vi må fortsette å jobbe for mindre bruk av plantevernmidler og å styrke tiltak mot avrenning fra jordene og inn i vassdragene som ender i Oslofjorden, Bunnefjorden, Gjersjøen, vann og tjern.

Naturområder og artene går tapt i økende tempo globalt, nasjonalt og lokalt. Stortinget vedtok at tapet av biologisk mangfold skulle stanses innen 2020, men vi ser at reduksjonen av store sammenhengende naturområder, grønne lunger og artsrikdommen har fortsatt. Når vi vedtar utbygging og utvikling av veier, næringer og boliger i Frogn kommune risikerer vi å ødelegge leveområder for sårbare arter.

Vi vil jobbe for ferdigstilling av kartlegging av spesielt viktige miljøverdier i Frogn og sikre at denne kunnskapen når alle innbyggere og utbyggere i Frogn kommune. Kunnskapen må benyttes til restaurering av viktige naturmiljøer, og være premissgivende ved arealutvikling og planlegging.

Jordvern må settes som et viktig prinsipp for all videre arealplanlegging i Frogn.

Frogn MDG vil

- Følge opp tiltaksplanen for Oslofjorden og sikre god økologisk balanse i fjorden.
- Sikre en juridisk bindende markagrense med klare bestemmelser for utvikling, bruk og vern i Frogn kommune.
- Stoppe utbygging av ny farled i indre Oslofjord.
- Fremskynde utredningen om nytt interkommunalt renseanlegg med nitrogenrensing.
- Iverksette ytterligere tiltak for å redusere avrenningen fra landbruket.
- Redusere miljøkonsekvenser ved mudring.
- Følge opp anbefalinger fra stat og fylke angående hobby- og yrkesfiske i Oslofjorden
- Jobbe for at flere områder i fjorden blir helt uten fiskeaktivitet.
- At kommunen sikrer at videre utbygging på privat grunn i strandsonen ikke går ut over naturmangfold, svaberg og allmennhetens rett til ferdsel, fiske og fangst.

- Etablere et langvarig vern av hummer, torsk og andre truede arter i indre Oslofjord og følge opp vernebestemmelsene knyttet til dette.
- Ta vare på kommunens naturreservater.
- Legge til rette for større naturmangfold, blant annet ved å sikre markagrensen som beskytter viktige natur- og jordbruksområder mot nedbygging, og sikre grønne korridorer mellom større leveområder for ulike arter.
- Gå i dialog med grunneiere om fremtidig forvaltning av skogområdene på Seiersten og Haver med sikte på restaurasjon av leveområder for planter og dyr og tilrettelegging for friluftsliv.
- At kommunen overtar de cirka 380 mål i Seierstensmarka nord for hundeskolen som Forsvarsbygg vil selge, og at området sikres som et vanlig friluftsområde og naturområde som skal være slik det er - og som oppleves - som et «uberørt» friluftsområde - for all fremtid. Det søkes om statlige sikringsmidler til kjøpet.
- Jobbe for en sunn skog med bredt artsmangfold i møte med utfordringer som økt sykdom, insekts- og soppangrep som følge av klimaendringer og andre årsaker.
- Ferdigstille pågående naturkartlegging i kommunen slik at vi kan styrke beslutningsgrunnlaget og redusere tidsbruken i planlegging og byggesaker.
- At kommune fortsetter med å fase ut bruk av plantevernmidler og innføre alternativer til bruk i skjøtselen av offentlig eiendom og langs offentlige veier.
- At kommunen fortsatt bidrar til giftfri bekjempelse av svartelistede arter. I tettbebygde strøk kan denne bekjempelsen også gjelde svært allergifremmende planter som f.eks. burot.
- At klipping og beskjæring av veikanter skal skje i perioder som minst mulig ødelegger levekårene for planter, insekter, fugler og pattedyr.
- Unngå nedbygging av Frogmarka til fordel for nye, varige idrettsanlegg som f.eks. rullleskilyper og idrettshaller.
- Stille større krav til private skjøttere av kommunal grunn gjennom tydelige skjøtselsavtaler og strengere håndheving av brudd på avtalen.
- At private kan inngå avtaler med kommunen for å sikre vern og restaurering av viktige naturområder.
- Forsere arbeidet med å separere overvann fra kloakk i Frogn kommune. Raskebekken og Odalsbekken må ikke lengre forurenses med kloakk fra overbelastede pumpestasjoner og renseanlegg.
- Gi råd og veiledning til grunneiere som ønsker å slutte med å føre overvannet fra takrenner og naturlige vannløp ned i kloakknettet.
- Rutinemessig måle og publisere indikatorer for vannkvaliteten ved utløpene fra renseanlegget på Skiphelle og ved pumpestasjonen på Hamborgstranda på dager med mye nedbør.
- Ta sikte på åpning av lukkede bekkefar for bedre biologisk mangfold som insekter og fugl og minimere fare for flom, og for rikere naturopplevelser.
- Innføre flere lokale støtteordninger og strengere krav til tiltak mot avrenning fra jordbruk til innsjøer og Oslofjorden.
- Gjøre det mer attraktivt å unngå høstpløying.
- Gjøre det mer attraktivt med økologiske alternativer til plantevernmidler i jordbruket

- Utrede en lokal ordning for frivillig vern av skog med lokal verneverdi der kommunen årlig kompenserer skogeier med utgifter til skjøtsel og restaurasjon i tråd med den statlige ordningen for frivillig vern av skog med nasjonal verneverdi.
- Innføre meldeplikt på all hogst i skog i Frogn med sikte på å forebygge store og små uerstattelige tap av naturverdier og friluftsområder gjennom deling av informasjon mellom skogeiere, det regionale landbrukskontoret, natur- og friluftslivsorganisasjoner og kommunen.
- Sikre at nye skogsbilveier og vesentlige utvidelser av eksisterende skogsbilveier utredes og reguleres.

Avfall og ressurser

Dagens høye forbruk er ikke bærekraftig. Avfall er ressurser og bør inngå i et kretsløp hvor det gjenbrukes eller gjenvinnes til nye råvarer, energi eller jordforbedring. Minst mulig restavfall skal brennes og mest mulig bør gjenbrukes eller gjenvinnes. Vi ønsker at Frogn kommune skal gå foran i dette arbeidet.

Kommunen skal bidra til dette både ved innkjøpspolitikken og ved å endre arbeidsrutiner. Den viktigste målsettingen for kommunens renovasjonsordning må være en høy gjenvinningsgrad.

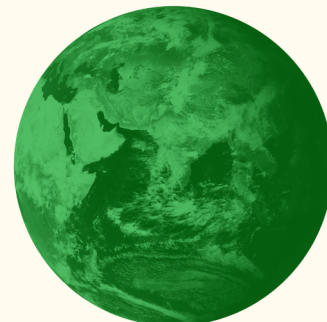
Frogn MDG vil

- Innføre enkel og tydelig kildesortering på rådhuset og andre offentlige bygg og inngå en ny renovasjonsavtale med en avtalepart som kan og vil sortere avfallet vi sorterer.
- Prioritere gode renovasjonsløsninger for innbyggerne og kommunen som organisasjon.
- At det etableres flere miljøstasjoner eller bedre innsamlingsordninger, slik at det blir lettere for folk flest å resirkulere.
- At renovasjonsavgiftene tilpasses for å minimere avfall og maksimere gjenvinning.
- At kildesortering skal være med på å øke folks bevissthet rundt ressursbruk og avfallshåndtering.
- Ha bedre løsninger for avfall, spesielt for plast og engangsgriller ved badestrender og mye brukte naturområder.
- Oppfordre til og gi informasjon om muligheter for kompostering i egen hage.
- Ha åpenhet og transparens rundt håndtering av avfall.

Klima og energi

Norge har inngått en bilateral avtale med EU om å redusere klimautslippene med mer enn 50 prosent fra beregnede utslippsnivå i 2009 innen 2030. Staten har ikke gitt kommunene et klart ansvar for å nå dette målet innenfor kommunegrensene, men mange kommuner - herunder Frogn - har det som målsetning i overordnede planer. For å nå dette målet må det iverksettes kraftig omstilling og nytenking ettersom kommunene har begrenset handlingsrom og mulighet til å redusere enkelte utslipp.

Kommunen må aktivt følge opp vedtatte klima- og energiplan og ha et system for rapportering av resultater. Planen skal være førende for beslutningsprosesser, politikktutforming, drift og planarbeid. I nye forslag til tiltak skal det, på grunnlag av vedtatte klimamålsettinger, vurderes hvilken miljø- og klimaeffekt disse forslag vil ha. Det kan ikke igangsettes store planer som ikke vil bidra til et positivt klimaregnskap på sikt.

Miljøpartiet de Grønne vil jobbe for alle tiltak som kan gjøre Frogn til en klimanøytral kommune så fort som mulig. Dette kan gjøres ved energioptimering i samarbeid med private og offentlige aktører, satsing på lokal strømproduksjon fra fornybare kilder, bruk av lavutslippsteknologi for transport, kjøp av strøm som er 100% fornybar, bygge nybygg etter energieffektive og bærekraftige prinsipper og oppgradere eksisterende bygningsmasse.

En avgjørende del av klima- og miljøarbeidet er engasjement og bidrag fra innbyggerne. . God informasjon, økt kompetanse på klima- og miljøfeltet, samt mulighet til selv å bidra til oppfyllelse av mål er derfor sentral. Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre noe. Kommunen må bidra til at flest mulig kan gjøre mest mulig.

Frogn MDG vil

- Sikre finansiering av Frogn kommunes plan for klima og miljø.
- Innføre klimaregnskap og bærekraftsrapport som del av ordinært budsjett, handlingsplan og regnskap for i Frogn kommune.
- At det ved prioritering av ulike kommunale tiltak skal legges stor vekt på deres bidrag til kommunens klima- og energimål.
- At klima og energitiltak også skal vise hvordan de støtter opp under andre samfunns mål.
- At kommunen støtter private initiativ som bidrar til gjennomføring av klima og miljømål.
- Vurdere alltid gjenbruk og ombruk framfor riving og nybygg for kommunale formålsbygg.
- At kommunen legger til rette for gjenbruk og deling av innbyggernes ressurser.

- At det stilles krav til at nybygg, eller restaurering av eldre bygninger, skal ha høye og godt definerte miljø- og energikrav ut fra et livsløpsperspektiv.
- At kommunen i egne bygninger skal bruke fornybar energi av egnet slag.
- At kommunen i større grad blir selvforsynt med fornybar energi.
- At bruk av fjorden som varmekilde til Drøbak sentrum utredes.
- At kommunens biler ved nyanskaffelser skal være elektriske eller hybride og at kommunens bilder vurderes brukt til deling når de ikke er i kommunal bruk.
- At kommunen innarbeider klimatilpasning i sine beredskapsplaner og har det med når det utarbeides kommuneplaner.
- Sette av en budsjettpost som heter "grønne midler" der innbyggerne kan søke om midler til lokale miljøtiltak i kommunen.

Kommunal organisering og forvaltning

Livskvalitet innenfor naturens tålegrenser er De Grønnes mål for den økonomiske politikken. Kommunen spiller en omfattende rolle som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør, arbeidsgiver, arealforvalter og tilrettelegger for mange ulike organisasjoner og virksomheter.

Miljøpartiet de Grønne jobber for en omstilling mot en mer bærekraftig forvaltning og produksjon av tjenester i norske kommuner og mener at dette må være førende for kommunens arbeid. Kommunale og regionale planstrategier må bygge opp under hverandre og utvikle helsefremmende, bærekraftige lokalsamfunn, nå og i framtida.

MDG mener at bruk av FNs bærekraftsmål i planlegging bidrar til å sikre at man tar bredest mulig hensyn i beslutningene. I Frogn kommune har vi en samfunnsdel som legger følgende mål til grunn:

- Klima og energi
- Livskvalitet og folkehelse
- Stedsutvikling med gode stedskvaliteter, bo og nærmiljøer
- Næringsutvikling og verdiskaping

MDG mener disse på en god måte fanger opp de mest relevante bærekraftsmålene i en lokal kontekst.

En helsefremmende arbeidsplass

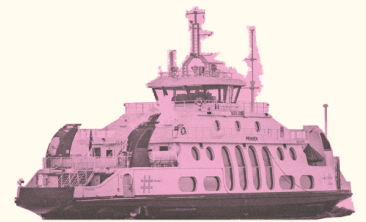
I helsefremmende arbeidsplasser har mennesker, grupper og organisasjoner mulighet til å utøve kontroll over faktorer som påvirker egen helse. Ansvar, delaktighet, mestring og kontroll over egen situasjon er viktig.

Frogn MDG vil

- Gjennom hyppige arbeidsmiljøundersøkelser holde oversikt over hvordan arbeidstakere opplever at arbeidet påvirker helsen, og følge opp resultatene.
- Verdsette medarbeideres mangfold og legge til rette for best mulig ytelse, utvikling og mestring ut fra den enkeltes nivå.
- Gjennomgå all kantinedrift og legger til rette for sunnere mat, og fullverdige vegetariske alternativer og "grønne alternativer" i alle kantiner.
- Sørge for gode nok garderobefasiliteter til de som går, løper eller sykler til og fra jobb.

Regionalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid kan ofte gi gevinster i form av stordriftsfordeler og større kompetansemiljøer, og Frogn benytter seg allerede i dag av interkommunalt samarbeid på en rekke områder, som IKT, voksenopplæring, legevakt og renovasjonstjenester. Samarbeid innenfor areal og transportplanlegging med andre kommuner og regioner er også viktig.

Frogn MDG mener at

- kommunen stadig bør vurdere og være åpen for forslag til interkommunalt samarbeid når det kan styrke kompetanse eller effektivitet i drift av tjenester eller ansvarsområder.

Foran med et godt eksempel innen bærekraft

Frogn kommune har over 1000 ansatte med stort ansvar for å levere trygge og gode tjenester, utøve faglig skjønn og fatte beslutninger på en effektiv og samtidig forutsigbar og gjennomsiiktig måte.

Miljøpartiet de Grønne mener kommunen har et stort ansvar for å gå foran når det gjelder bruk av ressurser og energi, både lokalt og globalt. Kommunen bør bidra til å øke innbyggernes bevissthet rundt disse spørsmålene.

I den daglige driften, og ved innkjøp av varer og tjenester, må Frogn kommune være bevisst sin påvirkning og ta valg til det beste for miljø, klima, mennesker og dyr. I Frogn finnes mange gode krefter som arbeider både lokalt, nasjonalt og globalt med sosialt ansvar. Disse kreftene må vi støtte.

Frogn MDG vil

- Sikre at Frogn kommune oppleves som en trygg, seriøs og utviklingsorientert arbeidsplass.
- Utrede alternativ bruk av overflødige skolearealer.

- Vurdere alltid gjenbruk og ombruk framfor riving og nybygg for kommunale formålsbygg.
- Kontinuerlig styrke kompetansen i kommunens administrasjon.
- At flest mulig av kommunens enheter blir miljøsertifisert.
- At gjenbruk, vedlikehold og kvalitetskriterier legges til grunn for offentlige innkjøp.
- Ha et bevisst arbeid mot korrupsjon og habilitet, også hos leverandører og kontraktører.
- Trekke kommunale midler og fond ut av investeringer i kull, olje og gass.
- Arbeide for økt bevissthet omkring etisk forbruk i all kommunal virksomhet.
- At Frogn kommune holder seg orientert om internasjonale solidaritetstordninger og søker sertifisering der dette er relevant og mulig. Fairtrade er en av flere slike solidaritetsordninger.
- At Frogn kommune prioriterer innkjøp av varer som er lokalt produsert, som er etikk- og miljøsertifisert eller som er økologisk produsert.
- At maten som kommunen tilbyr i sine kantiner og serverer barn, unge og eldre skal være næringsrik, gjerne lokalprodusert og sesongbasert og i størst mulig grad økologisk.

Medvirkning

Utvikling av lokalsamfunnet skal skje med bred medvirkning av innbyggere i alle aldre, lag og foreninger og næringsliv. Vi ønsker å etablere opplegg for evaluering av større kommunale prosjekter. Vi ønsker at planprosesser skal være åpne og gi reelle muligheter for andre enn utbyggere og tiltakshavere å påvirke utvikling av fysiske strukturer i kommune.

Vi mener kommunen trenger nye metoder og verktøy for å involvere og inkludere innbyggerne. Klima og energi, samferdsel og transport må løftes høyere opp og være bedre integrert i planleggingen.

Frogn MDG vil

- Satse på større grad av digitale verktøy for å bedre formidle pågående prosesser, fremtidige behov og mulighet for å gi innspill.
- Arbeide for størst mulig åpenhet i lokal forvaltning.
- At kommunens rådgivere er mer tilgjengelige - kommunen kommer til innbyggerne.
- At det skal være enkelt å innhente kunnskap om, og gi tips til, by- og arealplanleggingen i kommunen.
- Utvide ordningen med ungdommens vedlikeholdstjeneste om sommeren (badebyvaktene) til å dekke hele Frogn.
- Bedre balanse mellom utbyggerdialog og innbyggerdialog.
- Sikre at arbeidet med klima og energi gjennomføres med god medvirkning på hvordan tiltak som monner skal gjennomføres.